

Inwijding in de nieuwe tijd

In verband met de TVN najaarsdag op 11 november 2017 had ons lid én schrijfster Marleen Schefferlie een interview met Maarten Zweers die op de najaarsdag de spreker is over *De opera 'Parsifal' van Richard Wagner*.

Inleiding:

Er klinkt meteen een opera als je de website van Maarten Zweers (69) bezoekt. Ook zijn lezingenreeks *De Nieuwe Wereld* in het Studium Generale in Delft, die op You Tube te bekijken is, is doordrongen van muziek.

Als ingenieur, musicus en theaterman is hij op zoek naar logische samenhang tussen religie, wetenschap, kunst en mythe. Hiervoor laat hij zich onder meer inspireren door Shakespeare, Beethoven, Mozart, Bruckner en Brahms.

Op 11 november 2017 zal hij op het Internationaal Theosofische Centrum (ITC) in Naarden een inleiding geven op de zeven muziek-drama's van Wagner en met name ingaan op *Parsifal*.

Reden voor een interview!

U noemt in uw lezingen verschillende malen de baan van de kanonskogel die Newton inspireerde om de krachten daarachter te onderzoeken; waar komt uw fascinatie voor formules vandaan? Wat was uw kanonskogel?

Ik ben in Delft gaan studeren omdat ik wiskunde boeiend vind en omdat het logische abstracte denken mij fascineert. Daarnaast ben ik in mijn studententijd bij de Nederlandse Opera in het koor gaan zingen. We deden toen net allemaal opera's van Wagner. In die tijd kwam ik in contact met mensen die, net als ik, bèta-types waren, maar die thuis waren in de esoterie. Ik merkte dat logica, cultuur en esoterie bij elkaar horen. De meeste esoterische tradities bevinden zich nog in 'de oude orde', en je wordt daardoor overdonderd met een enorme hoeveelheid feiten. De levensbeschouwelijk geïnteresseerde mens van deze tijd heeft nu het vermogen om daar ordening in aan te brengen.

U bent ook vrijmetselaar. In hoeverre speelt dit een rol?

Dat speelt een grote rol, maar ik ben een vreemde eend in de bijt van de vrijmetselarij. Het zijn vrijmetselaars geweest die mij in mijn studententijd hebben geholpen om te ontdekken hoeveel logica er in de esoterie is. Alle esoterische stromingen, niet alleen de vrijmetselaars, maar ik noem ook de theosofen en de antroposofen, hebben op dit moment problemen. Het heeft niet met de inhoud van die gedachte-werelden te maken, maar er is een vertaalslag nodig naar het nieuwe denken.

Hoe bent u ertoe gekomen overal lezingen over bewustzijnsontwikkeling te gaan geven?

Het is begonnen toen mijn vrienden in Delft allemaal naar de opera kwamen waarin ik meezong. Dan waren er veertig onervaren studenten in de zaal die moesten weten waar *Lohengrin* over gaat. Toen ik op mijn dertigste theaterdirecteur werd, ben ik in mijn theater voordrachten gaan geven over de mystiek geladen stukken: esoterie, zowel als symboliek, zijn voor het publiek vaak onoverkomelijke hobbels. Het primaire doel was de werken analyseren. Ik kreeg er veel succes mee, en collega's begonnen me uit te nodigen. Toen mijn repertoire groter werd, kwam ik er langzamerhand achter dat alle grote jongens uit dezelfde bron putten: toen waren de werken niet meer het doel op zich, maar werden zij een illustratie.

Theosofen trachten ook het bewustzijn in kaart te brengen. Hiervoor gebruiken zij onder meer het Sanskriet-begrip manas, wat het denkvermogen vertegenwoordigt. Dat is onderverdeeld in het lagere, door begeerte gedreven persoonlijk denken, en het hogere denken dat niet meer aan begeerten onderhevig is. Hoe zou u dit begrip plaatsen in uw formulering?

In heel veel van mijn geschriften, en vaak in voordrachten, kom ik met een kwadrantenfiguur, hoe je van een idee tot een vorm komt, dan vervolgens uit die vorm lessen trekt en je ideeënwereld weer vergroot. Dat is een eeuwige cyclus. Die wet is universeel, dus die kun je zo groot trekken als je wilt. Je kunt dus het allerhoogste bewustzijn dat in het AI te vinden is bovenaan zetten en dan bij wijze van spreken de zwarte gaten, als grootste verdichting, onderaan zetten. Je kunt dat proces ook heel klein zien in ons denken, dat elke seconde een tolletje maakt. Het is maar welke schaal je kiest. De verticale lijn daarin is een frequentie-as en die gaat oneindig ver. Die houdt niet op bij de stof. In een zwart gat zou de materie van moeder aarde veranderen tot iets wat nog kleiner is dan een speldenknop. De verdichting kan dus nog veel verder gaan, tot in het oneindige, maar zo ook de andere kant op. Voorbij het licht dat niet eens direct waarneembaar is gaan de frequenties oneindig verder door.

Het is dus maar net hoe je het noemt, hoger of lager denken. Je kunt dat in een oneindig doorgaande schaal zien, tot in het bewustzijn dat nu zelfs in apparaten wordt gestopt. Abstract denken is een revolutionair gegeven. Dat is iets waar alle oude stromingen niet aan toe konden komen, omdat de mens daar nog niet mee kon spelen. Misschien konden enkele heel grote ingewijden dat wel, maar de meesten konden dat niet, de gemiddelde mens al helemaal niet. Zelfs in de vorige eeuw zie je nog dat onze grootste denkers met ik weet niet hoeveel woorden iets moesten duidelijk maken wat een mens van deze tijd in een oneliner kan neerzetten. Het hele verhaal dat ik vertel over de

Foto: Maarten Zweers

verticale as, daar kun je alleen greep op krijgen als je abstract kunt denken. Abstract denken maakt het mogelijk om het begrip oneindig in je denken te betrekken.

Theosofische Vereniging in Nederland
in samenwerking met het

Internationaal Theosofisch Centrum

Najaarsdag
11 november 2017

De opera 'Parsifal' **van Richard Wagner**

met
Maarten Zweers

Plaats: Besant Hall
Internationaal Theosofisch Centrum
Meentweg 9 - 1411 GR Naarden

Parsifal beschrijft de innerlijke strijd van de mens. Wat vindt Parsifal als hij de graal vindt?

De eerste legende over Parsifal stamt uit achthonderd, negenhonderd na Christus. Daarna heeft Wolfram van Eschenbach (1160/80–1220 na Christus) zijn beroemde Parzival geschreven, waarvan Wagner een nieuwe versie maakte. Die werken kun je niet over elkaar heen leggen. In *Parsifal* van Wagner is de graal niet verloren, maar de speer. Het begrip 'graal' staat, kort gezegd, voor de hartsgesteldheid waarmee we in het leven moeten staan. De 'speer' staat voor de mogelijkheid om dingen te realiseren, de energie die we tentoon kunnen spreiden. Je kunt er wonden mee slaan, en wonderen mee verrichten: het hangt van de hartsgesteldheid af wat je teweegbrengt. De mensen uit het Europese cultuurgebied hebben die boodschap gekregen, maar kunnen er niet naar leven: dat is de treurnis. Dat is ook het gigantische verdriet van de tweede graalkoning, Amfortas. De eerste graalkoning, Tuitel, had het ideaal. Het ideaal vervolgens in de wereld te brengen lukt ons tot de dag van vandaag niet: dat is het trauma van de Amfortas in ons. De derde graalkoning moet dat doorbreken. Dat betekent dat we de speer uit handen moeten zien te krijgen van degene die het altijd weer verziekt, die te opportunistisch is en te weinig idealisme heeft: de zwarte magiër in ons.

Parsifal is onbevooroordeeld en ziet hoe alle mensen onder invloed van die zwarte magiër ongelukkig zijn in hun tredmolen, en zichzelf verwonden. Amfortas heeft daarom een wond die niet geneest. In de tweede acte wordt een bikkelhard gevecht geleverd, zowel in de buitenwereld als in de binnenwereld.

In een van uw colleges legt u uit dat de uiterlijke strijd van bijvoorbeeld de Middeleeuwen een innerlijke strijd moest worden. U illustreert dit onder meer met de vete tussen de Montegues, de nieuwe cultuur, en de Capulets, de oude cultuur, uit 'Romeo en Julia' van Shakespeare. Met de huidige brandhaarden in de wereld lijkt het erop dat we in de buitenwereld de strijd nog steeds tegen elkaar voeren. Wie zijn de huidige 'Capulets' en de 'Montegues'?

In elke situatie moet je jezelf afvragen wat of wie vergelijk ik nu? Als je zegt 'de islam', dan kun je enerzijds de islam afzetten tegen een stroming als IS. Dan vertegenwoordigt de islam de Montages, want daar zitten de nieuwe stromingen in, met IS als de Capsules. Als je de islam echter qua godsbeleving ziet in vergelijking met hoe veel westerlingen met religie bezig zijn, dan is het de Capsule familie. Wij zijn niet minder religieus, dat is onzin, het ziet er alleen anders uit! Voor mensen die nog steeds sterk met een uiterlijke god verbonden zijn, zoals bijvoorbeeld met Allah, is dat bijna niet te begrijpen. In gemeenschappen waar mensen individueel nog de behoefte hebben om fysiek te knokken, gebeurt dat ook collectief. Onlangs las ik het boek van de Nobelprijswinnares Svetlana Alexievich; zij heeft de afgelopen twintig jaar allerlei Russen van verschillende leeftijd en maatschappelijk niveau geïnterviewd. Tegelijkertijd las ik boeken over Duitsers in de jaren dertig en veertig. Van de vorige eeuw: alsof er geen verschil is! De kans dat een land met zulke inwoners zich nog in een of andere oorlogszuchtige ontwikkeling stort, is veel groter dan bij degenen die al veel meer de innerlijke strijd aangaan. Er zijn massa's mensen die dat uiterlijke vechten nog niet kwijt zijn. Dat zal moeten uitrazen, hoe vreselijk het ook is.

U stelde in één van de colleges van De Nieuwe Wereld, het geloof in de ziel der dingen en/of in een spirituele wereld tegenover het materiële, puur wetenschappelijke denken. Welke religie wordt volgens uw visie de komende wereldreligie?

Geen enkele. De christelijke boodschap, dus niet met de kerken verbonden, maar de mystieke lading van de boodschap van Jezus, of hij nou geleefd heeft of niet, gaat toch weer een stap verder dan de boeddhistische leer. Geen wonder, want Boeddha leefde ook 500 jaar eerder. Je bent dan nog sterk bezig met een individuele ontwikkeling, terwijl we naar een wereld gaan waarbij we permanent in een wisselwerking staan met allerlei verschillende mensen, in een intensiteit die niet te ontlopen is. In deze tijd is kluizenaarschap niet meer de weg. Neem Nelson Mandela: die heeft zevenentwintig jaar gevangen gezeten, is ongelooflijk met zichzelf geconfronteerd geweest, maar de echte boodschap van zijn leven lag daarna, toen hij als politicus moest gaan marchanderen. Ik geloof dat de boodschap van Christus daarin een stap verder gaat dan de oosterse stromingen. De wereld wordt nu in een revolutionair tempo anders, en is niet te vergelijken met 'de oude orde'.

Als je nu niet begrijpt wat de formule is achter de botsingen van alle culturen, dan kun je geen goed politicus zijn. Als we nu de grootste leraar zouden hebben die ons ter beschikking zou staan, wat zou ik dan van hem willen leren? Niet alleen dat ik mezelf ten volle leer te ontwikkelen, maar ook te begrijpen wat er in de wereld gebeurt waarvan jij deel van uitmaakt. Dat vind ik het wezenlijk nieuwe.

Wat voor invloed heeft de huidige technologie op het menselijk bewustzijn? U zei: nieuw bewustzijn komt ook in de technologie terecht. Maar dat is toch voorgeprogrammeerd bewustzijn?

Wat dacht je dat er met ons gebeurd is? Met onze voorouders? Er is alleen een gradueel verschil. De mens is geen robot, versta me goed. Het stuk plastic is het bewustzijn niet, maar op een gegeven moment gaat het bewustzijn daar wel gebruik van maken, net zoals dat bewustzijn gebruik maakt van jouw lichaam. Hebben de dieren een ziel? Hebben de planten een ziel? De mineralen? De mens kan zich het abstracte denken steeds meer eigen maken. Hij kan dus ook gaan begrijpen dat alles zich oneindig uitstrekt. Dat is het kenmerk van het mysterie. Je kunt dus nooit zeggen dat we het hoogste hebben bereikt; er komt altijd weer iets daarna. Zo bestaat ook de grootste verdichting niet. Na die zwarte gaten gaat het verder door, alleen hebben we daar geen zicht op. Net zoals wanneer natuurkundige Stephen Hawking zegt dat hij al zijn hele leven bezig is in de ruimte, maar dat hij God nog nooit heeft ontmoet. Tja, in een koeienstal zal je ook geen paarden vinden. Het gaat juist om iets dat niet fysiek waarneembaar is. In een steeds grotere verdichting wordt het geestelijke steeds moeilijker traceerbaar, maar dat wil niet zeggen dat in die heel grote verdichtingen geen bewustzijn meer is.

Apparaten gaan steeds meer dingen van ons overnemen. Zo ontlasten zij ons en kunnen wij tot op hogere leeftijd meer doen. Door het zelflerend bewustzijn in de materiële wereld aan het werk te zetten, kunnen wij ons op het hogere richten. Dat wat de meesters van H.P. Blavatsky tevoorschijn brachten, kan dan verwezenlijkt gaan worden. De mens moet echter eerst het bewustzijn in de stof in ontwikkeling brengen. De zoeker naar nirvana die deze opdracht niet ziet, heeft het niet begrepen. Hij is dan net zo eenzijdig als de pure materialist.

Hoe verhoudt de globalisering zich tot het individualisme?

Die horen bij elkaar, dat is de paradox. Je kunt alleen die globaliserende wereld opbouwen, als iedereen zo geïndividualiseerd is dat hij volkomen in zichzelf alle houvast vindt. Vroeger had men het houvast van de samenleving, van het stamverband, van de familie, van de maatschappelijke en religieuze normen en deugden. De huidige mens krijgt allerlei vreemde mensen als burens en daar moet hij niet door uit het lood geslagen worden.

En welke kunst krijgen we?

Kunst wordt steeds meer individueel toegepast, met een veel grotere versnippering van het aanbod als gevolg. Dat is geen nadeel. Ik denk dat de mens toch steeds wel inspiratiebronnen zal willen hebben om verder te kunnen. De hemel is zo economisch als het maar kan: die zal echt geen grote geesten inzetten als de tijd daar nog niet rijp voor is. Als de doorbraak naar de nieuwe cultuur echter waarlijk doorzet, dan gebeurt dat vanzelf. Naast die grote kunstenaars zal ook alle individuele kunst

blijven bestaan. Vroeger was de koning de enige die de cultuur bepaalde, en het volk vocht voor hem; de vraag was niet of ze het met hem eens waren. Het individu moet nu steeds meer de kans krijgen om zijn eigen leven te leiden. Tegelijkertijd moet de verbinding met zijn buurman, ook al is deze heel anders, een onderdeel zijn van zijn leven.

De opera *Siegfried* van Richard Wagner beschrijft wat er gebeurt bij een grote cultuurovergang, en het 'zwaard' staat hier voor het onderscheidende vermogen. Vertaald naar onze tijd zegt het verhaal: Aan het einde van een cultuurperiode zijn er oude leiders die nog met het zwaard leven dat van de oude cultuur afkomstig was. Dat zwaard is nu in stukken. Mime, de grote smid van de oude cultuur, probeert de brokstukken weer aan elkaar te smeden, maar dat lukt niet meer. Siegfried, de mens van de nieuwe cultuur, beseft dat hij de oude stukken daarna helemaal tot poeder moet vijlen, en daarvan een geheel nieuw zwaard moet smeden. Wij moeten voor heel veel een geheel nieuw zwaard smeden uit het oude materiaal. Inwijding is in de nieuwe tijd in veel opzichten anders; dat is ook het trauma van alle spirituele bewegingen van dit moment. Wij hebben een totaal nieuw zwaard nodig...

Foto: Marleen Schefferlie - © Marcel Graumans

Overleden TVN lid

Op 9 juli 2017 is overleden de heer Guus Slootweg uit Soest.
Hij was 92 jaar en lid sinds 1996.

Moge onze liefde en dankbaarheid hem
begeleiden op zijn verdere zielereis.